

έκεινα τὰ πρὸς ὅλίγους αὐτῶν συμβούλια, ὅντες βεβαιοί, ὅτε
ἔνας νέος Βασιλεὺς καθὼς ὁ Φιλιππος, δὲν ἥμποροῦσε νὰ κάμη
χαρμίσεν ἔτοιμην καὶ ὀγλίγωρην ἀνθίσασιν. Οἱ σκηποί τους
ὅμως ἥλλαξαν, ἀφοῦ ἔκεινος ἐπλησίασε, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἀπε-
τραβίγθησαν. Λύτοι ὑπωπτεύοντο, τὸν ἔναν ἀπὸ τοὺς δύω τους
συνάρχοντας, τὸν Αδείμαντον, ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅλας αὐτῶν
τὰς μηχανουργίας, καὶ δὲν τοὺς ἐκαλόβλεπε. Οθαν, φε-
βούμενοι μῆπως αὐτὸς φανερώσῃ τὰ πάντα εἰς τὸν Φι-
λιππον, ὅταν πλησιάσῃ, ἀπεφάσισαν νὰ προλάβουν, καὶ
νὰ τὸν φονευσουν· ἔκραξαν λοιπὸν δλον τὸν λαὸν σὰ ἄρματα,
ὡς νὰ προγοντο οἱ Μακεδόνες ἐναυτίον τῆς πόλεως. Ο Αδεί-
μαντος ἐναντιώνετο καὶ ἐλεγεν, ὅτι ὁ ἄρμόδιος καιρὸς τοῦ
τοιούτου κρατήματος θὰ ἥτου, ὅταν ἥλθαν οἱ ἔχθροί τους
Αἰτωλοὶ, καὶ ὅχι ὅταν ἔργωνται οἱ φίλοι καὶ λυτρω-
ταί τους Μακεδόνες. Ενῷ αὐτὸς ἀκόμη ωμιλοῦσε, μερικοὶ
νέοι ἐπὶ τούτου δασκαλευμένοι, τὸν ἐκτύπησαν καὶ τὸν
ἐσκέτωσαν, καὶ αὐτὸν καὶ πολλοὺς ἄλλους βοηθούς του.
Η φονοκτονία ἐπροχώρησε πυλλὰ περισσότερον, καὶ πολλοὶ,
φοβηθέντες νὰ μὴν ἐμπερδευθοῦν εἰς αὐτὴν, κατέφυγαν πρὸς
τὸν Φιλιππον.

Οἱ αἴτιοι τῆς φονοκτονίας ἔζειλαν παρευθὺς πρὸς τὸν
Βασιλέα τῆς Μακεδονίας, νὰ κατηγορήσουν τοὺς φονευ-
θέντας, νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ ἀναβάλῃ τὸν εἰς αὐτοὺς
ἔρχομόν του, ἕως οὗ νὰ ἡσυχάσουν πάλιν τὴν Πόλιν, καὶ
νὰ τὸν βεβαιώσουν, ὅτι ἡ πρὸς αὐτὸν δικήσεις τους ἥτον
πάντοτε εἰρηνικὴ καὶ φιλική. Αὐτὸς τοὺς ἀπεκρίθη, ὅτι
ἐπήγαινε νὰ σρατοπεδεύσῃ ἔμπροσθεν τῆς Τεγέας, καὶ
τοὺς ἐμήνυσε νὰ σείλουν ἔκει ἐπιτρόπους νὰ συνομιλήσουν.
Οθεν ἔςαλθησαν ἀκολούθως δέκα ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἔρ-
ριψαν τὸ βήρος τῶν ὑσέρων θορύβων εἰς τὸν Αδείμαντον
καὶ τοὺς φίλους του, καὶ ὑπεσχέθησαν ἐκ μέρους ἔκείνων,
ὅποις τοὺς ἔζειλαν, ὅτι ἥταν ἔτοιμοι νὰ ἐκτελέσουν πατέων
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

καὶ προθύμως ὅλῃ τὰ χρέη τῶν Συμμάχων. Επορεχε μεγάλη ὑποψία, ὅτι ὁ Αδείμαντος ἐφονεύθη, ἐπειδὴ ἦτον φίλος τῆς Μακεδονίας, καὶ ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπροσπαθοῦσαν μυσικὰ τὴν φιλίαν τῶν Αἰτωλῶν. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συμβούλους τοῦ Φιλίππου, τὸν ἔρμήνευαν νὰ μεταγειρισθῇ ἔχείνους, καθὼς ὁ Αλέξανδρος τοὺς Θρακίους. Άλλοι, τὸν ἔλεγαν, νὰ εὐχαριστηθῇ νὰ παιδεύσῃ μόνον τοὺς πταισας, καὶ νὰ δώκῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ χέρι τῶν φίλων τοῦ. **Η** απόχριστις ὅποι εἶδόθη εἰς τοὺς Πρέσβεις, ὁ Πολύβιος τὴν συγάζεται ως γνώμην τοῦ Αράτου, ἐπειδὴ δὲν ἥμπορεῖ νὰ ὑποτεθῇ ως γενομένη ἀπὸ τὸν ἴδιον Βασιλέα, ωστὸν ὅποι ἔχεινος μόλις ἐφθάνειν εἰς τοὺς δεκαπτά χρόνους τῆς ἡλικίας του. Αὐτὴ ἔλεγεν, ὅτι τὰ ἄδικα ὅποι γίνονται μέση εἰς μίαν συμμαχικὴν Κυβέρνησιν ἀπὸ τὴν μίαν φατρίαν ἐναντίον τῆς ἄλλης, δὲν ἥμποροιν εὐλόγως νὰ γίνουν τὸ ὑποκείμενον μιᾶς σανικῆς μεσολλαβήσεως ἐκ μέρους τῆς Συμμαχίας· καὶ ὅτι, ἐπειδὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν κατεπάτησαν φανερὰ τὴν κοινὴν Συμμαχίαν, καὶ ἦτον τώρα ἔτοιμοι νὰ ἐκτελέσουν τὰ χρέη της, διὰ τοῦτο δὲν ἦτον δικαιοιν νὰ δοκιμάσουν μεγάλην αὐτηρότητα. Οθεν οἱ ὄρκοι τῆς Συμμαχίας ἀνενεώθησαν μὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ὁ Φιλίππος ἐπέστρεψε μὲ τὰ σρατεύματά του εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου οἱ Απεισαλμένοι ἀπὸ τὰ συμμαχικὰ Κράτη εύρισκοντο τότε συναγμένοι.

Ολοι ἔκραζαν τὸν πόλεμον, ἐπειδὴ ὅλοι ἦταν βλαμμένοι. Υπεγράφη ψήφισμα ἀπὸ τοὺς συναγθέντας Τοποτηρητὰς, δυνάμει τοῦ ὄποίου, ἀφοῦ ἐπαριθμοῦσαν τὰ ἄδικα ὅποι ὑπέφεραν οἱ διάφοροι λαοὶ ὅποι ἐπαρίσανταν, ὑπέσχοντο νὰ συμπολεμήσουν, διὰ νὰ πάρουν ὀπίσω κάθε πόλιν ἢ τόπον, ὃποῦ οἱ Αἰτωλοὶ ἔρπαζαν ἀπὸ τοὺς συμμάχους, ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Δημητρίου, πατρὸς τοῦ Φιλίππου, καὶ ἐδῶ· καὶ προσέτε νὰ δώκουν, εἰς ὅσας Κυβερνήσεις

ένωθησαν τανικῶς μὲ τοὺς Αἰτωλοὺς, ἀνεζαρτυσίαν, αἵστι-
δοσίαν, καὶ ἀνενόχλητην ἀπόλαυσιν τοῦ παλαιῶς αὐτῶν
Πολιτεύματος. Οἱ Φίλιππος λοιπὸν ἔγραψεν ἐπιτολὴν πρὸς
τοὺς Αἰτωλοὺς, προσκαλῶντάς τους ἀκόμη καὶ τότε, ἵνα
εἶχαν δικαιολογήματα εἰς διαφένδευσιν τοῦ φερσίματός των,
νὰ ἔλθουν εἰς μίαν εἰρηνοποιὸν συνέλευσιν καὶ νὰ συνδια-
λεγθοῦν. Οἱ ἀρχῆγοι ἔκείνων ἐπροσδιόρισαν τὴν ἡμέραν
καὶ τὸν τόπον τῆς συνέλευσεως ταύτης, σοχαζόμενοι, ὅτι
ὁ Φίλιππος δὲν θὰ ἐπήγανεν εἰς αὐτὴν. Οταν δομῶς εἶδαν,
ὅτι αὐτὸς ἐπῆγεν, ἔκεινοι ἐπροφασίσθησαν, ὅτι δὲν ἤμπο-
ροῦσαν νὰ ἀποφασίσουν τίποτε, ἕως ὅτου νὰ λάβουν τὴν
ἔξουσίαν ἀπὸ τὴν κοντεύουσαν ἔθνικὴν Συνέλευσιν. Άντοι ἀκόμη
χρονοῦντο κάθε πολέμιον διάθεσιν, μὲ πύσην δομῶς εἰλικρίνειαν,
αὐτὸς ἔγινε φανερὸν ἀπὸ τὴν ἀκόλουθον ἐκλογὴν τοῦ σεα-
τηγοῦ των, ἐπειδὴ αὐτὴ ἐπεσεν εἰς τὸν Σκώπαν, τὸν πρω-
ταίτιον κάθε πταξίας.

Μετὰ τὴν συνέλευσιν τῆς Κορίνθου, ἐτάλησαν Υπουργοὶ
εἰς ὅλας τὰς περιεχομένας εἰς τὴν Συμμαχίαν κοινότητας, νὰ
λάβουν ἀπὸ τὴν μερικὴν ἐκάστης συνέλευσιν τὴν ἐπεκύρωσιν
τοῦ ψηφίσματος ὃποιοῦ ὑπέγραψαν οἱ Λπεταλμένοι διλων. Οἱ
Αχαιοὶ τὸ ἐπεκύρωσαν χωρὶς διαγμὸν, καὶ ἐκήρυξαν τὸν
πόλεμον ἐναντίον τῶν Αἰτωλῶν· καὶ ὅπόταν ὁ Φίλιππος
ἐπῆγεν εἰς τὸ μέγα τους συμβούλιον νὰ συσκεφθῇ περὶ
τοῦ κυιοῦ συμφέροντος, αὐτοὶ τὸν ἐδέγγησαν μὲ μεγάλας
περιποιήσεις, καὶ ἀνενέωσαν μαζί του τὴν φιλίαν, ὃποι
εἶχαν μὲ τὸν Αντίγονον.. Οἱ ἄλλοι δομῶς σύμμαχοι ἐδέχ-
θησαν κατὰ διαφόρους τρόπους τὸ ψήφισμα. Τοῦτο ἐπε-
κυρώθη καὶ σαθερῶς ὑπεστηρίχθη ἀπὸ τοὺς Ακαρνάνας,
ἀγκαλὲ καὶ ως γείτονες τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ως πολὺ κα-
τώτεροι ἔκείνων τὴν δύναμιν, ἥτον ὑποκείμενοι, καὶ ἐδοκί-
μασκαν ἐσχάτως μεγαλωτάτας δυσυχίας ἀπὸ τὴν ἔχθραν
ἔκείνων. Οἱ Ηπειρῶται ἐπαιζαν διπρόσωπον παιγνῆδι, ἐπειδὴ

πρὸς μὲν τοὺς Πρέσβεις τῶν Συμμάχων ὑπεσγέθησαν τὸν πόλεμον, πρὸς δὲ τοὺς Πρέσβεις τῶν Αἰτωλῶν, τὴν οὐδετερότητα. Οἱ Μεσσήνιοι ἦταν μάλιστα ὑπόχρεοι νὰ ἐμβουν ἐκ καρδίας εἰς τὸν πόλεμον, ώσταν ὅποῦ αὐτὸς ἐκιγήθη ἔξαιρέτως διὰ τὴν ἴδιαν τοὺς διαφένδευσιν, καὶ ὁ λαὸς ἦλις ἐπειθύμει νὰ ἔκτελεσῃ τὴν ὑποχρέωσίν του. Η Κυνέρνησις ὅμως τοῦ τόπου εύρισκετο εἰς τὰ χέρια ὄλιγων τιγων δειλῶν καὶ φιλοχερδῶν, οἱ ὅποιοι δὲν συνειδῆσουν ποτὲ νὰ ῥίψουν τὸ οὐδὲν, εῦτε διὰ τὴν τιμήν τους, οὔτε διὰ τὸ χρέος τους. Ότεν, ἐπειδὴ τὰ πριφυλακτικά των μέτρα ἐνίκησαν τὴν εὐγενικὴν κλίσιν τοῦ λαοῦ, ἀπεκρίθησαν πρὸς τοὺς Πρέσβεις, ὅτι οἱ Μεσσήνιοι δέν ἤθελαν νὰ ῥίψουν τὸν πάρους μέρος εἰς τὸν πόλεμον, ἐνόσω οἱ Αἰτωλοὶ ἐκυρίευσαν τὴν εἰς τὰ σύνορά των πόλεων τῆς Φυγαλίας.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν ἦμποροῦσαν νὰ συμφωνήσουν τὶ απόκρισιν νὰ δώσουν εἰς τοὺς Πρέσβεις τῶν Συμμάχων, καὶ, τέλος πάντων, τοὺς ἔζειλαν ὅπιστος χωρὶς απόκρισιν. Οἱ αἴτιοι τῶν πρὸς ὄλιγου φονικῶν ἦταν ἀκόμη εἰς ἐνέργειαν, καὶ πάντοτε ἔξακολουθοῦσαν τὴν ἴδιαν γνώμην, ώς καὶ πρότερον. Αὐτοὶ κατώρθωσαν νὰ σαλθῇ Πρέσβυς ἀπὸ τοὺς Αἰτωλοὺς εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν ἐξενοχωροῦσαν τοὺς Εφόρους νὰ τοῦ δώκουν ἀκρόασιν ἐμπροσθεν τῆς Συνελεύσεως τοῦ λαοῦ. Εξητοῦσαν προσέτι τὴν γειροτόνησιν ἐνὸς Βασιλέως, διὰ νὰ ἦμποροῦν νὰ κυβερνῶνται κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν προπετόρων τους. Οἱ Εφόροι ὅμως δυσαρεσούμενοι καὶ εἰς τὰ δύω ζητήματα, καὶ φοβούμενοι ἐνταυτῷ νὰ τοὺς ἐναντιωθῶσιν, ἀνέβαλαν εἰς ἄλλον καιρὸν τὸν περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς Βασιλείᾳς ὑπόθεσιν, ἐδέχθησαν ὅμως τὸν Πρέσβυτον εἰς ἀκρόασιν, ὃ ὅποιος ἐγέμιασε τὰ αὐτία τοῦ λαοῦ ἀπὸ τοὺς ἐπιχίους τῶν συμπατριωτῶν του, καὶ ἀπὸ τοὺς ὑπερβολικοὺς ὀγειδιεμοὺς ἐγαντίον τῶν Μακεδόνων

ἐκεῖνος πήρεν εἰς τὴν ὑπόθεσίν του πολλοὺς προθύμους βοηθούς. Τῶις δικαὶοις γεροντότεροι πολῖται, ἀνενθυμίζοντες τοὺς λοιποὺς τὴν ἐλευθεριότητα μὲ τὴν ὅποιαν τοὺς μετεγειρίσθη ὁ Αντίγονος, καὶ παραβάλλοντές την μὲ τὸ πρωτητεριών ὑβρισικὸν φέρπιρον τῶν Αἰτωλῶν, ὑπερίσχυσαν καὶ ἐβάσαζαν τὴν συμμαχίαν τους μὲ τὸν Φίλιππον. Οθεν, δ. Αἰτωλὸς. Πρέσβυτος ἀνεγόντεν ἀπράκτος.

Η νικήμενη φατρία ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ φθάσῃ τὸν σκοπὸν τῆς μὲ τὴν βίαν, καὶ τὸ ἐκτέλεσσε μὲ τὸ μέσον μερικῶν νέων, οἱ ὅποιοι ἐπιτεισόντες κατὰ τῶν Εφόρων, ὅταν ἔκεινοι ἐνασχολοῦνται εἰς μίαν θυσίαν, τοὺς ἔφαζαν ἐπάνω εἰς τὸν Βωμόν. Ακολούθως ἐπάγρευσαν τὴν Βουλὴν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἔχθρους τῶν Αἰτωλῶν, σκοτώνοντες ἄλλους, καὶ ἔξορίζοντες τοὺς ἐπιλείποντας. Μετὰ τοῦτο, εὔκολα ἐπροξένησαν ψήφισμα, διὰ τοῦ ὅποίου ἥλλαζαν τὴν συμμαχίαν τῶν Αχαιῶν μὲ ἔκεινην τῶν Αἰτωλῶν πρᾶγμα, τὸ ὅποῖον ἐπαρσκινήθησαν μάλιστα νὰ κάμουν διὰ τὴν ἐνθύμησιν ὅποιος διέσωζαν τοῦ Κλεορένους, καὶ διὰ τὸ μῆσός τους, πρὸς ὃσους συνήργησαν εἰς τὴν ἔκεινου πτῶσιν.

Ο Κλεομένης ἀπέρασε τρεῖς χρόνος ὡς ἔξορις εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Αἰγύπτου, προσμένωντας βοηθειαν διὰ νὰ ξαναλάβῃ τὸν πατρογονικόν του θρόνον, τὴν ὅποιαν δ. Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ὡς σύμμαχός του, ἥτον ὑπόχρεος νὰ δώσῃ. Εἰς τοῦτο τὸ διάσημα τοῦ καιροῦ ἀπέθαγεν ὁ Βασιλεὺς μὲ τὸν ὅποιον ἥτον συμφωνημένη ἡ συμμαχία, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχος, ἥκουε μὲ ψυχρότατα τὰ δικαιώματα τοῦ Κλεομένους. Ως τόσον, δ. θάνατος τοῦ Αντιγόνου, ἡ διγόνοια μεταξὺ Αχαιῶν καὶ Αἰτωλῶν, ἡ αὐξάνουσα διάθεσις τῶν Λακεδαιμονίων νὰ δεθῶσιν εἰς συμμαχίαν, κατὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἐκείνου πολιτικὴν, μὲ τοὺς Αἰτωλούς, διὰ αὐτὰ ἐφαίνεντο, ὅτι τοῦ ἐδιδαν χρηστάτας ἐλπίδας νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς σκοπούς του. Διὰ τοῦτο

ἔβιαζε τὸν Βασιλέα νὰ τὸν αποστείλῃ μὲ τὰς ἀναγκαῖας
βοηθείας ἀνθρώπων καὶ ζωοτροφῶν· καὶ ἐπειδὴ τὸ ζήτη-
μά του τοῦτο κατεφρονήθη ἀπὸ τὸν Βασιλέα, τὸν ἐπα-
ρακάλεσεν ἀκολούθως νὰ τηῦ δώσῃ τὴν ἀδειὰν νὰ ἀνα-
γωρήσῃ μὲ μόνους τεὺς δούλους του. Τὸ πνεῦμά του ὅμως
καὶ ἡ τολμηρότης του κατετρόμαζε τοὺς Υπουργοὺς τῆς
Αἰγύπτου. Εὰν τὸν ἔσελναν μὲ ίκανὰ ἐφόδια καὶ βοη-
θείας, ἐφοβοῦντο μῆπως κατεξάνετο χύριος τῆς Ελλάδος,
καὶ ἀδάμασσος ἀνταγωνιστὸς τοῦ Αὐθέντου των. Εὰν τὸν ἔσελ-
ναν ἀβούθητον, ημποροῦσεν ἵσως καὶ οὕτω νὰ ἐπιτύχῃ σὴν
ἐπιχειρησίαν του, καὶ ἀν τὸ κατώρθωνε, τότε θὰ ἐγίνετο ὅγι
μόνον ἀντίζηλος, ἀλλὰ καὶ ἐχθρός. Βαζοῦντες τον εἰς τὴν
Ἀλεξάνδρειαν, δὲν ἐφοβοῦντο τοὺς εἰρημένους κινδύνους· ημπο-
ροῦσεν ὅρκως νὰ ξεφυτρώσῃ ἄλλος ὄλευθρώτερος. Όλοι οἱ
μισθωτοὶ Ἰλληνες εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Αἰγύπτου, ἦταν
εἰς τὰ νεύκατα ἔκείνου, καὶ ἦτον ὑποψίᾳ μῆπως τοὺς
κινήσῃ ἐναυτέν τῆς Κυβερνήσεως, ἀρεθισμένους ἀπὸ τὴν
κακομεταχείρισιν ὅποι ὑπέφερναν, καὶ οαρέευμένους ἀπὸ
τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Βασιλέως. Εγοχάσθησαν λοιπὸν, ὅτι τὸ
καλήτερον ἦτον, νὰ τὸν δολοφονήσουν.

Ἐφρίσκατο τότε εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν κάποιος Νικαγόρας
ἀπὸ τὴν Μεσσήνην, φίλος εἰκιακὸς τοῦ Αρχιδάμου βα-
σιλέως τῆς Ακαδεμίμονος, τὸν ὅποιον ἐφιλοξένησεν εἰς ὅλον
τὸν κατρὸν τῆς ἔξορίας του. Αὐτὸς συνήργωε τὴν συνθήκην
τῆς ἀναφιλιώσεως μεταξὺ τοῦ Αρχιδάμου καὶ τοῦ Κλεο-
μένους, ἔγινεν ἁγγυητὴς τῆς αὐτῆς, καὶ τὸν ἐσυγόδευσεν
εἰς τὴν ἐπιεροφήν του. Μετα τὴν δολοφονίαν τοῦ Αρχι-
δάμου, ὁ Νικαγόρας εὐχαρίστησε σὸ φωνερὸν τὸν Κλεομένη,
ἐπειδὴ ἐφύλαξε τὴν ζωὴν καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν συντρόφων του·
εἰς τὸ μυστικὸν ὅμως οὔτε φέρεν ἀπειεῖσον ἐπιθυμίαν ἐκδικήσεως
διὰ τὴν ἀπεισίαν, ὅποι τὸν κατέστησεν ἀπρότεκτον προδότην
τοῦ φίλου του· καὶ ἀγκαλὰ ἡ ἀγανάκτησί του ἐπεισπρίζετο

περίφημα εἰς φροντίδα τίμων, μολοντοῦτο ἔτοιμος ἦτον τώρα
καὶ τὴν εὐχαριστήσῃ· καὶ μὲ τὰς ἀτιμώτατα μέσα. Οἱ Κλεο-
μένης τὸν ἐδέχθη, μέντον ἐπάτησε γῆν, ως φίλου, καὶ τοῦ
παρεπονέθη, μὲ ἀγγυετικὰς καὶ χλευαστικὰς λέξεις, διὸ τὴν
θυσιαρέσκειαν ὅπου ἐδοκίμαζεν αὖτὸν τὰ γυναικώδη καὶ διεφθαρ-
μένα· οὕτη τῆς Αἰγυπτιακῆς αὐλῆς. Οἱ Νικαγόρας ἀνέφερε
τὰ λόγια ἔκεινους εἰς τὸν Αρχυπουργὸν Σωσίβιον, ὁ ὅποιος
παρευθὺς ἔζανοιτεν εἰς αὐτὸν τὸ ὄργανον διοῖ τοῦ ἔχρεος.
Ζετο, καὶ τὸν παρώξυνε καὶ μὲ διῶρα καὶ μὲ διοσχέσεις
εἰς τὸν χαλασμὸν τοῦ ἐγθροῦ του. Εσυμφωνήθη λοιπὸν ἀνα-
μεσὸν τους, νὰ γράψῃ ὁ Νικαγόρας πρὸς τὸν Σωσίβιον,
κατηγορῶντας τὸν Κλεομένην ως ἐνεργοῦντα ἀποτελούσαν, ἐὰν
δέν τοῦ ἐδίδετο ἡ βούθυα ὅπως ἔζητούσεν. Οἱ Υπουργὸς
ἔλαβε τὴν ἀπεισολήν, καὶ τὴν ἔδειξεν εἰς τὸν Βασιλέα.
Οθεν σκλεισσεν τὸν Κλεομένην εἰς ἕνα μέρος, καὶ τὸν ἐφύ-
λατταν αὐτῆρά μὲ φρουράν. Εκεῖνος τώρα μὴν ἔχωντας πλέον
ἐλπίδα αἴπο τὴν φιλίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἀπεφάνετε νὰ
τὴν κτυπήσῃ κατακέφαλα, ὅχι τόσον μὲ ἐλπίδα νὰ ἐπι-
τύχῃ, ὃσον μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ ὄντερίως, καὶ
νὰ αἰνῇσῃ τὴν φήμην του. Διὰ τοῦτο ἀπεκούμπησε τὴν προ-
σογὴν τῆς φρουρᾶς διοῖ τὸν ἐφύλακτον, ἐκβήκεν ἔξω ἐπὶ
κεφαλῆς τῶν ὄλίγων του φίλων, ἀστυκοπάντησε καὶ ἐκάρεν
εἰγκάλεσεν τὸν Ανοικοτάγην τῆς πόλεως, καὶ περιέτρεγε τοὺς
ὑπόροbus, προσκαλῶν τὸν λαὸν εἰς εἰλευθερίαν. Κανεὶς ὄμως
δὲν τοῦ ἔδωκεν πλεόναστο. Ακολούθως, ἐπροσπάθησε νὰ συν-
τρίψῃ καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὰς αὐθεντικὰς φυλακὰς, ἀλλὰ τὰς
ηὔρε πολὺ δινασσὰ φυλακυμένας, καὶ καλώτεται κλεισμένας.
Αφοῦ σχεσσαν καὶ τὴν μέτερην ταύτην ἐλπίδα, τόσον αὐτές,
μέσαν καὶ οἱ φυντρόφοι του, ἀμέσως ἐφορεύθησαν ἀρ' ἐκπ-
οῦτοισι. «Οὕτως ἐγώθη» λέγει ὁ σχεδὸν συγγρονός του,
«πολὺ ὅχε τόσου φίλως του, Ιστορικὸς Πολύφρος; «Ἐνοις σὺ-
«θρητες χαριέσσαρος εἰς τὴν συναντεροφάντινον, πέντε τοτε»

« εἰς τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν ὑποθέσεων, καὶ ὅλος ἀρχικὸς « καὶ βασιλικὸς εἰς τὰ ἴδιώματά του. » Ήμπορεῖ τινας εἰς τοῦτο νὰ προσθέσῃ καὶ τὸν ἐπαινετόν του πατριωτισμὸν, τὸν ὄποιον ἀγκαλὰ καὶ κάπως νὰ ἔθολωσε μὲ τὴν πλέον χαιρὴν φιλοδοξίαν, τὸν διεύθυνε μολοντοῦτο τὸ περισσότερον εἰς τὴν ἀληθινὴν ἀναμόρφωσιν τόσον τῆς Κυβερνήσεως, ώσταν καὶ τῆς κοινῆς ἡθικῆς. Πρέπει δέ μως ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος νὰ δρολογήσῃ τις, διτι η φήμη τοῦ Κλεομένους ἐμιάνθη ἀπὸ πολλὰς κηλίδας αἴματος, καὶ ἀπὸ κάποιας προδοσίας.

Ημνύμη τοῦ Κλεομένους ἦτον πολὺ προσφιλῆς εἰς τὸν λαὸν, τὸν ὄποιον ἔκυβέρνησε, καὶ ἐν ὅσῳ αὐτὸς ἐζούσεν, ὁ λαὸς δὲν ἔχασε ποτὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπιεροφῆς του, οὔτε ἐξοχάσθη ποτὲ νὰ ἔκλεξῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον Βασιλέα. Εἰς καιρὸν τῶν ἐσχάτων θιρύβων, ὃποῦ ἀνεφέραμεν, ὁ λαὸς ἐβεβαιώθη τὸν θάνατόν του, καὶ τότε ἔκαμε τὴν ἐκλογὴν τῶν δύω Βασιλέων. Ενας ἀπ' ἐκείνους ἦτον ὁ νόμιμος κληρονόμος τῆς οἰκογενείας τῶν Εύρυσθενίδῶν, ὡγουν ὁ Αγισίπολις, ἔγγονος τοῦ Κλεομβρότου, ὃποῦ ἔγινε Βασιλεὺς, ὅταν ἐξώρισαν τὸν Λεωνίδαν. Απὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Προκλιδῶν ἐζούσαν πολλοὶ, μεταξὺ τῶν ὄποιων δύω υἱοὶ τοῦ Αρχιδάμου ἀφέθησαν δέμως ὅλοι τοῦτοι, καὶ ἐμβῆκε κάποιος Λυκοῦργος, ὅχι ἀπὸ τὸ αἷμά τους, ὁ ὄποιος, κατὰ τὸν Πολύβιον, φιλοδωρήσας τὸν κάθε Εφορον ἔνα τάλαντον, ἔγινεν ἀπόγονος τοῦ Ηρακλέους, καὶ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.

Ο Μαχάτας, ὃποῦ ἐσχάτως ἐισάθη ως Πρέσβυς τῶν Αἰτωλῶν, ἐπέστρεψε πάλιν τώρα εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ ἐσυμβούλευε τοὺς Βασιλεῖς καὶ τοὺς Εφύρους νὰ κηρύξουν ἀμέσως τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Αχαιῶν, ως τὸ μόνον μέσον νὰ ἀδυνατίσῃ τοὺς ἐνεργοὺς τῶν διχονοιῶν μεταξὺ τοῦ εθνοῦς του καὶ τοῦ ἐδικοῦτων. Η συμβούλητου εἰσηκούσθη,

ΕΡΓΑΣΙΗΡΙΟ ΕΡΕΜΟΝ ΕΠΙΘΗΜΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΘΕΟΛΗΝΟΥ

καὶ ὁ Λυκοῦργος ἐπάτησε τὸν περιεχὸν τοῦ Αργους, καὶ ἔκυρίευσε δικφόρους πόλεις μὲν μεγάλην εὐκολίαν, ἐπειδὴ δὲν σίχαν ὑποψίαν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἦτον ἀπροφύλακται. Οἱ Μαχάτας κατέπεισε προσέτι τοὺς Ηλείους νὰ κηρυχθοῦν ἔχθροὶ τῶν Αγαιῶν, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ τώρα εἶχαν ὅλον τὸ θάρρος, καὶ οἱ Αχαιοὶ ὅλην τὴν ἀνησυχίαν, ἐπειδὴ ὁ Φίλιππος κατεγίνετο εἰς ἑτοιμασίας, οἱ Ηπειρῶται ἦτον ὀχυροὶ, καὶ οἱ Μεσσήνιοι ἔζεκαν τελείως ἀκίνητοι. Προτοῦ ὅμως ἀργίσωμεν τὴν Ισορίαν τοῦ πολέμου τούτου, θὰ ἀναφέρομεν μετὰ συντομίας κάποια σημαντικὰ συμβάντα, ὅπου ἡκολουθήσαν ὅτε ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ αὐτὸς ὁ πόλεμος.

Τὸ Βυζάντιον εἶχε τοιαύτην θέσιν ἐπάνω εἰς τὸν γενὸν πορθμὸν, διὰ τοῦ ὅποίου ὁ Εὔξεινος Πόντος συγκοινωνεῖ μὲ τὴν Προποντίδα καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ὥσε μετὰ διας ἡμιποροῦσε νὰ περάσῃ πλοῖον χωρὶς γὰρ παρασυρθῆ εἰς τὸν λιμένα του ἀπὸ τὰ ρεύματα. Η θέσις του ἦτον πολὺ ὠφέλιμος τότον διὰ τὸ ἐμπόριόν του καὶ μὲ τὰ δύω μέρη, καθὼς καὶ διὰ τὴν διαφένδευσιν, ἵνα τὸ ἐμπόδιον τοῦ ἐμπορίου, ὃποῦ οἱ Ελληνες ἔκαμψαν μὲ τοὺς περὶ τὸν Εὔξεινον τόπους, πέρνοντες διάφορα εἴδη ἀναγκαῖα εἰς τὴν ζωὴν, μάλιστα σιτάρι, ἀπὸ τὰ ὅποια ὁ τόπος τους δὲν ἔδιδεν ἀρκετά. Τὸ Βυζάντιον, ἐνῷ ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος ἔχαίρετο τὰ θαλασσινὰ συμφέροντα τῆς θέσεώς του, ἀπὸ τὸ ἄλλο εἶχε τὸ μέρης τῆς ξηρᾶς του τελείως περικυκλωμένον ἀπὸ πλήθη ἀγρίων Βαρβάρων, ἀπὸ τοὺς ὅποίους οἱ ἐγκάτοικοί του ἦτον ὑποχρεωμένοι νὰ ὑποφέρουν ἀκατάπτουσον πόλεμον ληστικὸν, ἵνα νὰ ἀγοράζουν ἀμφίβολον εἰρήνην μὲ βαρεῖαν πληρωμὴν. Αὗτοὶ, μὲ τὸ νὰ ἀπέκαμψαν ὅλότελα διὰ τοὺς ἀπαύγους πολέμους, ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τὰ Κράτη τῆς Ελλάδος· δὲν τὴν ἐπέτυχαν ὅμως, μολονότι ἐσύμφερνεν εἰς ὅλα τὰ νὰ ἔξουσιαζεται τὸ Βυζάντιον ἀπὸ Ελληνικὴν φυλήν. Οἱ Βυζαντιοὶ, λοιπὸν, ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν δυνατὴν

ζειν ταυς, νὰ λάβουν τὴν βοήθειαν, τὴν ὅποιαν αἱ παρακλήσεις των δὲν τοὺς ἐπροξένησαν. Αὐτοὶ ἔρριψαν ἡμῖν δόσιμον εἰς κάθε πλοῖον, ὃνταῦ ἀπερνοῦσε τὸ σενὸν. Μεγάλα παράπονα ἐσηκώθησαν· καὶ οἱ Ρόδιοι, ὡς πρωτεύουσα τότε δύναμις εἰς τὴν θαλασσινὴν, ἐπροσκαλέσθησαν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς νὰ διερθίωσουν τὸ πρᾶγμα. Οἱ Πρέσβεις των ἀκολούθων ἐπῆγαν εἰς τὸ Βυζάντιον, συντροφευμένοι μὲ τοὺς υπουργοὺς τῶν συμμάχων τοὺς, νὰ παραπονεθοῦν ἐναντίον τοῦ δοσιμοτοῦ. Οἱ Βυζαντιοὶ ὅμως ἐδιαφένδευσαν τὸ δικαιωμάτους καὶ ὡς νόμιμον, καὶ ὡς εὔλογον· ὅτεν ἐκρύχθη πάλαιμος. Οἱ Ρόδιοι ἦτον οἱ δυνατώτεροι καὶ ἐβοηθοῦντο ἀπὸ τὸν Προυσίαν, Βασιλέα τῆς Βιθυνίας, ἐνῷ αἱ ἐλπίδες, ὅποῦ οἱ ἐγθραίτους εἶχαν εἰς κάποιους ἄλλους Βασιλεῖς τῆς Ασίας, δὲν ἐλαβαν ἐπιτυχίαν. Οἱ Βυζαντιοὶ λοιπὸν ὑποχρεώθησαν ἀμέσως νὰ ὑποταχθοῦν, καὶ νὰ κάμουν τὴν εἰρήνην, μὲ συμφωνίαν ὅμως νὰ παύσουν ἀπὸ τοῦ νὰ συνάζουν εἰς τὸ ἄξετο τὸ ἄνωθεν δυσάρεστον δόσιμον.

Μερικαὶ βίσιαι καὶ αἴματώδεις ταραχαὶ ἐξέπασαν κατὰ τὴν φτοχὴν ταύτην εἰς τὴν Κρήτην, ἡ ὅποιᾳ ἐσάθη μίαν φορὰν ἢ τροφὸς τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ελλάδος, ἀλλ' ἡ ὅποια, ἀπὸ πολὺν καιρὸν καὶ ὁδῷ, ἐφρυμίζετο μόνον ὡς τὸ κατάλυμα ἑνὸς παρεκκόμου καὶ ἀπίσου λαοῦ, ἢ ὡς μία σφικοφωλιὰ κλεπτῶν, καὶ πουλημένων σρατιωτῶν. Δύω πόλεις αὐτῆς, ἡ Κνωσσὰς καὶ ἡ Γορτύνη, ἐσυμφώνησαν νὰ ὑποτάξουν τὰς ἐπιλαίπους· καὶ τὰς ὑπέταξαν ὅλας, ἐξαιρουμένης τῆς Λύτρου, τὴν ὄποιαν τὴν ἐκτύπωσαν μὲ ἀπόφασιν νὰ τὴν χαλάσσουν κατακράτος, διὰ νὰ χρησιμεύῃ ὡς παρέδειγμα καὶ φρίκη εἰς τὰς ἀπειθοῦσας πόλεις. Ενῷ οἱ Λύτραι ἐπολιορκοῦντο ἀπὸ σράτευμα συναγμένον ἀπὸ ὅλες τὰς κράτεις τῆς Νήσου, καίποια διχάνοια ἀναψε μεταξὺ τῶν συμμάχων διὰ αὐτιδανὸν τὸ πρᾶγμα, ὡς παρατηρεῖ ὁ Πολύβιος, « κατὰ τὴν συγγένειαν τῶν Κρητικῶν », καὶ διέ-

φοραι πόλεις ἀπεσχάτησαν ἀμέσως ἀπὸ τοὺς Κνωσσίους, καὶ ἐνώθησαν μὲ τοὺς ἔχθρους ἐκείνων. Ως καὶ εἰς τὴν Γορτύνην, ἐνῷ σὶ γεροντότεροι πολῖται ἦταν προχολλημένοι εἰς τὴν συμμαχίαν μὲ τοὺς Κνωσσίους, οἱ νεώτεροι ἔκλιναν περισσότερον μὲ τοὺς Λαυττίους. Οἱ Κνώσσιοι, διὰ νὰ τοὺς βοηθήσουν νὰ ἀναλάβουν τὴν ὑπεροχὴν, ἐφρόντισαν νὰ φέρουν χιλίους συμβούλους ἀπὸ τὴν Αἰτωλίαν. Οἱ γεροντότεροι Γορτύνιοι ἔχυρίευσαν τὴν Ακρόπολιν, ἔμβασαν εἰς αὐτὴν τοὺς Κνωσσίους καὶ Αἰτωλούς, ἐφόνευσαν μερικούς, καὶ μερικούς ἄλλους ἀπὸ τοὺς νεωτέρους ἐξώρισαν, καὶ οὕτως ἔβαλαν τὴν πόλιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Κνωσσίων.

Οἱ Κνώσσιοι, εὐθὺς ὅπου ἐπειταὶ ἤκουσαν, ὅτι οἱ Λάυττιοι ἔκβῆκαν μὲ ὅλας τους τὰς δυνάμεις εἰς τὸν πόλεμον, ἐπλάκωσαν ἔξαφνα τὴν ἀπροφύλακτον ἐκείνων πόλιν, τὴν ἔκαυσαν καὶ τὴν ἀκρόμνισαν ἐκ Θεμελίων, καὶ σέρνοντες μαζὶ σκλάβους τὰς γυναικας καὶ τὰ παιδίατων, ἐφυγαν. Οἱ Λάυττιοι, εἰς τὴν ἐπισφορήν τους, εἶδαν τὴν φθορὰν, καὶ δὲν τοὺς ἔβασινσεν ἡ καρδιὰ νὰ ἔμβουν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς κατερημωμένης πατρίδος των, ἀλλὰ ἀφοῦ τὴν ἐτριγύρισαν ὅλόγυρα μὲ πικροὺς θρήνους καὶ κλαυσμοὺς, τῆς ἐγύρισαν ταῖς πλάταις, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Λάμπην, πόλιν συμμαχικήν τους, τῆς ὅποιας οἱ ἐγκάτοικοι τοὺς ἐδέχθησαν μὲ μεγάλην φιλοξενίαν. Καταντημένοι εἰς μίαν ἡμέραν πάροικοι ἀπὸ πολῖται ὅποιοῦ ἦταν, ἐξακολουθοῦσαν ἀκόμη τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Κνωσσίων, καὶ τὸν ἔκαμναν ἵσως δραστηριότερα, διότι εἶχαν πολλὰ νὰ ἐκδικηθοῦν. Επειδὴ οἱ Κνώσσιοι ἐδυνάμωσαν μὲ τὴν συμμαχίαν τῶν Αἰτωλῶν, οἱ Λαμπτικοί καὶ οἱ Σύμμαχοί των ἐπρόσρεξαν εἰς τοὺς Αχαιούς, καὶ ἔλαβαν βοήθειαν σρατιωτικήν. Οὕτως βοηθούμενοι ἡμπόρεσαν ν' ἀγαγκάσουν διαφόρους πόλεις ν' ἀποσατήσουν ἀπὸ τὴν ἔχθρικὴν συμμαχίαν. Τότε καὶ αὐτοὶ τὴν ἀράδα τους ἔζειλαν πεντακοσίους ἀγθεύπους ήσαν βοήθειαν τῶν Αχαιῶν.

Οι Κνώσσιοι ἔζειλαν ἡδη χιλίους σρατιώτας πρὸς τοὺς Αἰτωλούς, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ πολέμου καὶ τὰ δύω Κράτη ἐδυναμώνυτο μὲ σρατιώτας ἀπὸ τὴν Κρήτην.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Η διγόνοια μεταξύ Αἰτωλῶν καὶ Αχαιῶν ὥντας εὴν ἀρχὴν ἔνα μύγμα ἀκατασάτου πολέμου, καὶ ἐμπερδεμένων διαπραγματεύεσθαι, ἐφθασεν εἰς πολέμον τακτικὸν, εἰς τὸν ὅποῖον κάθε φατρία ἐγνώριζε, ποιὸν ἢμποροῦσε νὰ λογιάσῃ ὡς φίλον, καὶ ποῖον ὡς ἔχθρον. Ο Φίλιππος τώρα ἐπροχωροῦσε διὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ηπείρου μὲ σκοπὸν καὶ εἰσβῆσθαι εἰς τὴν Αἰτωλίαν. Εἰς τὸ μεταξύ τοῦτο, ὁ Δορύμαχος, καὶ ἔνας ἄλλος ἀρχηγὸς τῆς Αἰτωλίας, ἔκαμαν συνωμοσίαν, νὰ πλακώσουν ἔξαφνα τὴν Αχαικὴν πόλιν τῆς Αἴγειρας, κειμένην εἰς τὰ παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου. Οι Αἰτωλοὶ, διαβάντες διὰ νυκτὸς τὸν Κόλπον, ἀπέβησαν πλησίον τῆς πόλεως. Εἶκοσι ἀνθρώποι ἐπῆγαν ἐμπερὸς, συνωδευμένοι ἀπὸ ἔνα λειποτάκτην τῆς φρουρᾶς, ὁ ὅποῖος τοὺς ἔφερε μέσα εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ αργιμνὰ καὶ ἀπὸ ἔνα ἔηροπόταμον. Αὐτοὶ ἐπλάκωσαν ἔξαφνα μίαν θυρίδα, ἐσκότωσαν τὸν φύλακα, καὶ ἄνοιξαν τὰς θύρας εἰς τοὺς συντοπίτας των, οἱ ὅποιοι ἔχωθησαν μέσα, καὶ παρευθὺς ἐπεσαν εἰς τὸ γδύσιμον. Αὐτὴ δύως ἡ ἀδιάκριτός των λαιμαργία ἐγλύτωσε τὴν πόλιν ἐπειδὴ, ἐνῷ αὐτοὶ ἦτον ἀνάκατα σκορπισμένοι εἰς τὰ ὄσπτητα, οἱ ἐγκάτοικοι ἐσυνάγθησαν εἰς ἔνα ψήλωμα, τὸ ὅποῖον, ἀγκαλὰ καὶ ἀνοχύρωτον, ἐγρήσιμευε μόλον τοῦτο ὡς ἀκρύπολις. Ο Δορύμαχος ἐπῆγεν ἐπάνω τους, καὶ ἔγινε μάχη χρατερὰ, καθότι, οἱ μὲν πολεῖται ἐπολεμοῦσαν διὰ τὰ ὄσπτητα τους καὶ τὰ παιδιά τους, οἱ δὲ Αἰτωλοὶ διὰ τὴν ζωὴν τους. Τέλος πάντων οἱ Αἰτωλοὶ ἀρχισαν νὰ ὑποχωροῦν, καὶ οἱ ἐναντίοι των ἐνθερρύνομενοι περισσότερον, τοὺς κατέπρωγγαν διυστώ-